1869. XIV évfolyam. 89-dik szám. Szombat, julius 31.

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési dij:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „

Szerkesztői szállás: belső szénutcza 131. szám.

Kiadó hivatal: középutcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-szer 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij.

Hirdetések felvétetnek: Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.) „ Hassenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utcza 60 sz.)

Nyilttéri czikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhivás a „K. KÖZLÖNY“ 1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre	**12**	**forint o. ért.**
Félévre	**6**	„ „ „
Évnegyedre	**3**	„ „ „
Egy hóra	**1**	„ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

☛ Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; igy például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny“ kiadója.

Nincsen roszszabb halló, mint a ki nem akar hallani.

(S.) Senkin sem bizonyult be egyhamar oly fényesen azon találó közmondás, mely szerint „nincs roszszabb halló, mint a ki nem akar hallani“, mint éppen a mi ugynevezett szabadelvü ellenzékünken.

Tisztelt barátinknak igen is jól szervezett hallérzékei vannak, hallották is mindazt, mit a birói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat — ma már szentesitett törvény — tárgyalásakor az ujabbkori államtudomány és előhaladottabb államok példái alapján felhoztunk, de nem akartak hallani, sőt maig siketeknek tettetik magokat.

Eszközeiket nem irigyeljük, eljárásukat még a legnagyobb szorultságban sem követnök, bárha átlátjuk, hogy saját ügyfeleiket is csak igy mystifikálhatták, hogy azok a tiszta valóságot fel ne ismerjék, s a részökre készitett tévutról az igazság tudatának egyenes utjára ne térjenek.

Az is igaz, hogy nem egy, különben jó indulatu, de tájékozatlan honpolgárt, lidérczként mocsárba vezettek; hanem oka-e az ép elméjü logika annak, hogy dönthetlen érvei külmezéhez gyakran a sophisma aranyfüstös észficzamodásai is hasonlitanak, s port képesek hinteni a járatlanok szemébe; avagy a valódi gyémánt hibás-e abban, hogy sokan a cseh gyémántot is igazinak nézik.

Az ellenzéknek, hogy pártfeleit, sőt önmagát is ámithassa, s a külvilág előtt is a szabadelvüség dicskörében tünhessék fel, bizonyára azt kelle állitnia az eddigi birói választási eljárásról, hogy az a helyhatóság a megye elévülhetlen joga, de söt oly nemzeti jog volt, melyet a nemzet 52, illetőleg 82 külön kis országban az egységes Magyarország dicsőségére gyakorolt.

Holott nem volt az egyéb ma már elavult rendi kiváltságnál, melyet a megye baskodó cotteriái élveztek, mig a népnek csak az illusio foszlányai jutottak, s a mely ha régen az idegen ajku és törekvésü kormány ellenében használtathatott is papirosvár gyanánt, ma, a jogegyenlőség fénykorában, csak gyarapitni volna képes azon nemzetellenes áramlatot, mely a megyék autonom jogainak korlátlan kiterjesztése által szent István országának integritása ellen tör.

A választási eljárás e szerint sem nem megyei, sem nem nemzeti vagy nemzeties jog, sem nem elévülhetlen. Állami attributum az, melyet Magyarország törvényhozása eleinte inkább hallgatag és megszokásból, rendre és fokonként mint positive átengedett hitbizományként a megyéknek és más önálló törvénykezéssel biró helyhatóságoknak, minthogy ez a rendiség korában kiváltság volt, s egyszersmind az önállóság megkülönböztető jellegét képezte, minden felcseperedett helységecske felcziczomáztatván az ugynevezett külön „jurisdictio“ jogával, akár birt annak megfelelni, akár nem.

És bizta azon időben az állam ezt az 52 most már 82 különböző helyhatóságra azért is, mert a mit 48 előtt a bécsi kormánynyal szemben egy tömör egészben megóvni nem birt, azt ugyanannyi részletre osztva, ugyanannyi külön hitbizományos inkább képes volt ugy a hogy megvédeni; de a mely kétségtelen állami jogot és kötelességet, napjainkban, midőn Magyarország önálló államisága helyre van állitva, s parlamenti felelös kormánynyal birunk, az államösszeség mint egyedüli ösztulajdonos számára visszakövetelt, és rendes törvényhozás utján vissza is vett.

A tulsó oldalon azonban váltig jogvesztésről szónokolnak, sőt újabban azzal izgatnak, hogy a jobboldali többség a helyhatóságoktól a közigazgatási tisztviselők választási jogát is el akarná venni.

Ámde a tömeg tudatlanságára számitott e roszakaratu ámitásnak semmi alapja nincs.

Különböztessük meg a dolgokat.

A közigazgatási tisztviselők választása a helyhatóságoktól el nem vehető. Nem azért, mert e jogot a megyék és városok régi idők óta élvezik, hanem azért: mert a közigazgatási tisztek szabad választása a helyhatósági önkormányzat oly ismertető jellege, mely nélkül önkormányzat átalában nem képzelhető.

Ha tehát az ország, az állam visszavette azt, a mi a megtisztult, előhaladott közjog és államtudomány alapján az övé, nem következik, hogy elvegye azt is, a mi természetszerüen a megyéé, városé, átalában az önkormányzattal felruházott helyhatóságoké.

De nincs is szükség ez elvételre.

A törvényszéki tagok kinevezési jogát azért ruházta a törvényhozás a felelös igazságügyminiszterre, mert a birói székbe átalános, hogy ugy mondjuk, országos és nemzetközi birói szakképzettséggel felruházott egyének szükségeltetnek, s ezek kiszemelésére hivatottabb és képesebb az igazságügyminiszter, mint a megyei kortesvezetők; mig ellenben a megyei ügyek kormányzatára, vagyis a közigazgatás vezetésére meghivandóknál inkább a megyei és városi helyi ügyek és érdekek ismerete kivántatik.

Ne aggódjanak tehát a megyei hazafiak. Az igazságügyminiszter tudvalevőleg ismételve biztositotta az országgyülési osztályokat a megyei autonomia okszerü fentartása iránt, s az országgyülés deák-párti többsége nem szándékozik a közigazgatási tisztviselők választási jogát elvenni; válaszszanak csak a megyei ügyeket és érdekeket ismerő és ezekért buzgó, tevékeny hazafiakat: a megye és annak lakossága bizonyára örvendeni fog, ha a megyei tiszturak többet fognak a gondjaik alá helyezett megyének a magas politika rovására elhanyagolt beldolgaival törödni, mint eddigelő tették.

Bécs, julius 28. 1869.

Nyerhetett-e azelőtt Magyarország csak némi felvilágositást is azon viszonyról, melyben Ausztria a külföldi hatalmasságok iránt állt.

Soha.

Bármennyire sürgetőleg lépett is fel e tekintetben több országgyülés, a bécsi kabinet mélyen hallgatott, s intézte a dolgokat kénye-kedve szerint, minden felelősség nélkül, egy maga.

A tulsó oldalról sokat korholt kiegyezkedés érdeme, hogy most már nem lehet többé suttyomban üzni a külpolitikát Bécsben, hanem számot kell adni e részben is mindenről.

Ezen nevezetes változás tanui lehettünk a külügyi bizottság tegnapi ülésében, a mely gróf Beust közös külügyminiszter óhajtása folytán gyült össze, hogy a kormány-előterjesztés néhány pontját illetőleg kivánt felvilágositásokat meghallgassa.

Ő exclja egy óránál tovább beszélt, tüzetesen részletezvén a viszonyt, melyben az osztrák-magyar monarchia a külföld irányában áll.

Előadása szerint legbékésebb s barátságosabb viszonyban vagyunk Franciaországgal, — mig Poroszország nem igen mutat előzékenységet azon öszinte törekvések iránt, melyekkel a bécsi közös kormány megszilárditani igyekszik a két hatalmasság közötti békés, barátságos viszonyt.

A többi hatalmasságok iránti viszonyról nem tön említést a külügyminiszter, s csak azt jegyezte még meg, mikép a Keletre nézve nem fog makacsul ragaszkodni 1867-ki programmjához.

Egyébiránt Európa sorsa fölött csakis az idézett hatalmasságok döntenek, természetesen a magyar osztrák állam hozzájárulásával.

A delegatio elismeréssel fogadta Beust gróf nyilatkozatát, melyben még nehány mellékes pontra is kitért, és minden jelentékenyebb törlés nélkül véglegesen megszavazta a külügyi költségvetést.

A hadügyi bizottság, melynek utóbbi ülésében a közös hadügyminiszter, Benedek Sándor vezérőrnagy és Ghiczy honvéd alezredes is részt vőnek, nincs oly kedvező helyzetben, hogy megelégedhessék a kormány részéről adott felvilágositásokkal, mert nem tartja ezeket indokoltaknak.

A közös kormányzat ezen ágában átalánvéve rendkivüli szigorusságot fejt ki a bizottság.

Előadója Éber Nándor fáradhatlan buzgalommal tanulmányozza az egész hadszervezetet, melylyel a budget szoros összeköttetésben áll, nem fél, hanem lehetőleg tökéletes munkával akar előállni, minélfogva e pillanatban még legtávolabbról sem lehet meghatározni, mikorra készül el e bizottság.

A közös hadügyminiszter mindenképpen igyekezett meggyözni a bizottságot, gazdálkodási törekvéséről, kijelentette, mikép az idei budgetet már normalisnak tekinti, e nézetét azonban nem igen hajlandók osztani a bizottság tagjai, mert a hadsereg reorganisatiója mindeddig nincs befejezve, addig pedig mig ez meg nem történik, a normalis budget megállapitásáról szó sem lehet.

A bizottság — igen természetesen — csak akkor fog határozni, ha a közös hadügyminiszter valamennyi hozzá intézett kérdésre felelt, annyit azonban már most is láthatni hangulatából, hogy igen nagy hajlandóságot mutat jelentékeny törlésekre, mely hajlamában előadója által erősen támogattatik.

Lapszemle.

Hitel viszonyaink.

I.

„(K.) A mi jó hazánk azon föld, melyen Európa Ázsiával ölelkezik, t. i. itt a Duna folyó partján találkozik a nyugat a kelettel.

Érezhetőbben e tény sehol sem lép elő, mint éppen Pesten. Sétáljon bár valaki a feldunasoron végig a napnak bármely órájában, térjen be közhelyekre, Európa egyik fővárosában leli magát. Ne gondoljon mindjárt London, Páris vagy csak Bécsre is, de kisebb rendü főváros kényelmeit s elegantiáját bizonyosan feltalálja.

Üljön közkocsira s nehány percz mulva a Teréz-, József- vagy Ferenczváros mellék utczáiban tekintsen szét s ott leli magát Ázsiában, az európai városnak még szinét sem találja.

E tény keresztülvonul minden viszonyainkon. A cultur és primitiv állapotok nálunk érintkeznek legélesebben. Eszmékben ugy, mint tényekben.

Nem nagy ideje még, midőn nem egy büszke rendezett magyar birtokos avval kérkedett: „nem vagyok senkinek infrascriptusa“ s megbámulták hallgatói s irigyelte könyezete; ő pedig alig sejtette, más nem értette, mennyire primitiv sületlenséget declamál.

Még csak tavalj mondá a képviselőházban egyik tekintély, hozzá még politikai pártvezér: miszerint „ő még soha vaspálya engedélyért nem járt, az ő kezei még tiszták.“

Ily beszéd a magyar Bágdában — melynek képviselője beszélt imigyen — megjárja, noha Pesten mondatott el, de nyugaton az országok legnagyobb tekintélyei tiszteségnek tartják vaspályák létrehozásán fáradozni.

Elvégre a szélsőségek ily találkozása földünkön érdekes jelenség lehet az észlelő számára, de a tények fejlődésünk nagy kárára vannak, ha azok nem tekintetnek mulatságos különczködéseknek, hanem bámuló hivőkre találnak köztünk.

Mert lerontottunk magunk és a nyugat közt minden mentő sorompót, ódon szokásaink és sajátságos törvényeink chinai falát egyszerre megdöntöttük, a nyugati eszméket mint drágaságokat halomra importáltuk, s ha ezek mellett primitiv eszméink befolyásától megválni nem akarunk, ha az új idő bálványai mellett régi pogányságnak akarunk áldozni, bizonyos pusztulásban siratjuk meg vakságunkat.

Innen van aztán, hogy a pénz és tőke új emberei a perpetuus terrae dominusokal csapatonkint expropriálják s a kilencz szilvafának örököse a legnyomorultabb lakója e gazdag földü országnak.

Bármerre tekintünk ma: anyagi viszonyaink felett a tőke uralma mutatkozik.

Tőke az úr nemcsak kereskedelmi, ipari vagy kézmüvi, de gazdászati téren is.

Tőkét pedig csak hitel teremt, hitel szerez, hitel nyujt, azaz, hol a kulturális viszonyok bizonyos fokig fejlődöttek, hol a pénzforgalom kellő intézetek által normálissá lön, ott a tőke és hitel synonim fogalommá vált.

Mi kiválólag földmives ország vagyunk. Nálunk a földhitel viszonyai követelnek kiváló gondozást, s ha anyagi állapotainkat emelni akarjuk, ha hazánk felvirágzását akarjuk előmozditni, első sorban a földhitel viszonyaira kell figyelmünket s tevékenységünket forditni.

Európai tapasztalások szerint a föld productivitásától, azaz termelési képességétől függ annak értéke is a termelési képesség pedig függ azon intensiv munkától és értelmes beruházástól, mit reá forditunk. Ezen beruházást és munkát pedig kifejezi a ráforditott — tőke.

Szóljunk példában.

Poroszország gazdászati fejlődése óriási. Szászország gazdászata ismert. Az ujabb tudomány, midőn a termelés és földérték emelkedését ez országokban mérlegeli, nem talál helyesebb kulcsot mint azon hitelt, melyet az ottani birtok élvez.

Ennek fonalán indulva ugy tatáljuk feljegyezve, miként Poroszországnak hat kerületében a földérték 68 százaléka fekszik mint adósság a birtokon. S mint természetes, e hat kerületben legnagyobb a termelés, legdrágább a föld.

De lássuk az általányt:

Poroszországban az összes föld becsét Zeulmann 6500 millióra teszi, a rajta fekvő adósság 3600 millió.

Szászországban a földérték 699 millió tallér, az adósság 285 millió tallér.

Az osztrák-magyar birodalomban a földérték 9070 millió, a rajta fekvő adósság 1500 millió.

Azon hitel tehát, melyet a föld értékéhez képest a birtok élvez, Poroszországban 55%, Szászországban 40%, Ausztria-Ungariában 16%.

Az osztrák-magyar átlagból alig lehet hazánkra többet tenni 6—7 százaléknál.

Ezen számarány fejezi ki földhitel-viszonyaink mai állapotát.

Ezen számarány adja ma hazánkban az átlagos termés és a földérték mértékét is.

E rövid statistikai érintéshez a nemzetgazdászati combinatiók egész lánczolatát füzheti a gondolkozó hazafi, s nem is kell Tolnát, Baranyát bejárni, hogy eljusson kényelmes sima uton a káptalani alapitványokhoz. Hogy meg ne tévedjen, mi engedelmével kalauzul beállunk.“

(„Szab. Egyh.“

Hoffmann Pál beszéde

a képviselőház junius 30 ki üléséből.

(Folytatás és vége.)

T. ház! Az mondatik továbbá, és ez a legerősebb érv, a mit itt ezen oldalról hallottam felhozni, hogy e törvényjavaslat a birói függést hozza be. Ez erős vád, mert mi ellenkezőleg azt hiszszük, hogy a birói függetlenséget alapitjuk meg. Itt az mondatik, hogy a biró függővé lesz; és ezen állitás mellett egy érv hozatik fel, az t. i. hogy az elöléptetés a hivatalnokot a miniszter kezébe adja. T. ház! Ez áll a választott birákra nézve is. Vagy talán nem lehetséges, hogy a megyei választott birák, akár szolgabiró, akár alispánok azok, olyanok, a kiknek nincs ambitiójuk, azok nem kivánnak királyi táblai ülnökök vagy septemvirek lenni? (Jobbról: derültség; balról: zaj.) Ezen ellenvetés tehát semmit sem nyom, mert ez a választott birák ellenében is áll.

Azt mondá továbbá Várady Gábor képviselő ur, hogy ezen tjavaslat hasonlit a trójai fa-lóhoz, a mely a bureaucratia hadait viszi be. Elfogadom az összehasonlitást, viszünk be valamit, de nem a bureaucratiát, hanem szakértő szorgalmas birákat; (ellenmondás a baloldalról. Ugy van! jobbról) a kik elejét veszik azon rendetlenségeknek, a melyek most tapasztalhatók. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Ellenmondás balról.)

Különben, t. ház! noblesse oblige és igy én is egy összehasonlitást teszek. A t. képviselő ur az antique világot vette igénybe, én nem megyek oly messze, én a félhold világát fogom igénybe venni. Nekem ugy tetszik, hogy a baloldal oly nagy ragaszkodása a megyékhez, hasonlit a jámbor müzülmánok ragaszkodásához a félhold irányában. Miként azok azt hiszik, hogy a Korán a bölcseségnek, az erénynek quintessentiáját foglalja magában, a t. baloldal is azt hiszi, hogy a megyében foglaltatik minden bölcseségnek összege. (Derültség jobbról.)

Hasonlit azonban a baloldal ama bizonyos kalifához is, a ki, midőn az alexandriai könyvtárt felgyujtatni rendelé, azt mondá, hogy vagy benne van a Koránban az, a mi a könyvtárban foglaltatik és akkor ez felesleges; vagy nincs benne, akkor bizonynyal rosz. Igy a baloldal is azt tartja, hogy vagy benne van a megyében az, a mi fölött most tanácskozunk és akkor fölösleges; vagy pedig nincs benne és akkor rosz. (Derültség.)

Az mondatik még: (Halljuk!) miért sietetjük ezen törvények elfogadását, hiszen ugy sem

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lehet azt mindjárt életbeléptetni, és hogy az legalább 2—3 évet fog igénybe venni. T. ház! Ha azt akarjuk, hogy életbe lépjen e törvény, meg kell azt kezdeni, fogadjuk el az elsöt és majd jönni fog a második. Ez az argumentum nem nyom tehát semmit.

Végre még azt mondja, hogy balitélet az, miszerint a nép le fog mondani biró választási jogáról.

T. ház! A nép nem választhatja a birákat, hanem választja a birákat és megyei tisztviselöket a bizottmány; ahhoz pedig — mint tudjuk — a népnek semmi köze, és ha meg is méltóztatnak újitani ezen bizottmányokat, akkor is nem a nép fog választani, hanem fog a megyei szükebb bizottmány. (Zaj a baloldalon. Halljuk! Elnök csenget.)

Én mystificationak tekintem, ha valaki azt mondja, hogy nálunk a nép választja a birákat, mert választja a bizottmány, és a bizottmányban nehány ember, nem pedig a nép. (Ugy van! jobbról.) Másrészről ne feledjük, t. ház, hogy a mi kormányunk is választásnak eredménye. Hát a mi kormányunk nem gyökeredzik a népben? feleljük mi azt, hogy kormányunk a parlamentnek kifolyása, a parlament (Élénk helyeslés jobbról,) pedig a népé. Hát több bizalmat érdemel a megyei bizottmány, mint az összes nép bizalmát biró parlament? (Élénk helyeslés jobbról.) Nagy gyöngeségnek tartom megfeledkezni kormányunk eredetéről. Mindig azt hiszik, hogy a régi van elöttünk, azon nemzetietlen kormány és azért, mert kormány ellene bizalmatlanságot szavazzunk? (Helyeslés jobbról.)

Ily eljárással nem fogjuk a magyar államot megalapitani, ily érzelmekkel nem fogjuk a magyar nemzet függetlenségét biztositani. (Helyeslés jobbról.) Még csak nehány észrevételt (Halljuk! halljuk!) Tisza Kálmán képviselö ur az mondá, hogy ha minden kellöképen rendeztetik, akkor a választott biró is oly jó lesz, mint a kinevezett. Meglehet csak azt tartom, hogy nem lehet mindent ugy rendezni, a mint kellene, itt van a baj, ebben sarkallik a nehézség. Biztositékot kell az iránt szerezni, hogy szakképzettségü egyének alkalmaztassanak, ebben feksik az egész sulypont.

Én meginl nem folyamodhatok a jövöhöz érvekért, mert a jövöt nem ismerem, hanem a multból meritett tapasztalás nyomán mondhatom, hogy a megyékben szakképzettségü birák nem találhatók. A megyéket az utolsó választások egész seregével ajándékozták meg a fattyu jogászoknak. Tudok megyéket, hol roppant többségben oly birák jutottak választás útján a birói székbe, kik mindenbez inkább értenek mint a törvénykezéshez; tudok megyéket, hol 20 szolgabiró között csak 4 van törvénytudó. (Nyugtalanság a baloldalon.) A megyékben mindig egyes embereknek tulnyomó érdeke és hatalma uralkodik. A miniszternek semmi érdeke sincsen a kinevezésekben, csak az, hogy jó legyen az igazságszolgáltatás, (Ellenmondás a baloldalon. Zaj. Elnök csenget) mig a megyékben egyiknek az, hogy valakit bejuttasson; másiknak, hogy bejusson.

Végre azt mondá Tisza Kálmán ur: az 1848-iki törvények szellemében kell müködnünk. Elismerem; csakhogy ismételve kijelentem, hogy e szellemet a ház tulsó oldalán nem találom fel. (Felkiáltás a baloldalon: hogy! hogy!) Nem ilyen áldozatokat hozott a magyar nemzet 1825. óta, mint a birói választás. Tessék visszatekinteni: a nemzet összes magánjogát tönkre tette, eltörülte. Eltörülte az ösiséget, s eltörülte a magánjognak mindazon intézményeit, melyek... (Zaj!) És miért tette ezt? Tette azért, mert belátta, hogy ezen intézményekkel a mai viszonyok közt fenn nem állhat nem létezhetik. És az 1848-ki törvények szelleme: végét vetni mindannak, a mi tarthatatlan, és létesiteni mindazt, mit a kor szelleme igényel. (Élénk helyeslés.) Ez az 1848. törvények szelleme és nem ellenállása és gátlása annak, a minek régen léteznie kellett volna. (Helyeslés a jobboldalon.)

Még csak Schvarz Gyula képviselö urnak kivánok pár megjegyzésére észrevételt tenni. Azt mondá, hogy a 48-ki törvények hiányosak, elsietvék. Ezen állitás nem új, elmondta ezt 1861-ben Schmerling, mikor törvényeink kötelező voltát megtámadta. Megfeleltek erre válaszfeliratainkban, melyek új alkotmányunknak legszilárdabb alapját képezik; erre nem felelek; de ha azt értette alatta, hogy azért hiányosak, mert a magok horderejökben nincsenek keresztül vive, részemről felszólitom a képv. urat, segitsen, hogy azon törvények szelleme megvalósittassék.

Azt mondotta továbbá a t. képv. ur, hogy ha az igazságszolgáltatás országos fontosságu kinevezést igényel, akkor a képviseletet is kinevezés útján kellene szervezni. Megvallom, még ez a legerösebb argumentum a mennyiben a mi legerösebb argumentumunk, ellen fordul, midön azt mondá, hogy ha abból, hogy az igazságügy országos ügy, az következik, hogy ki kell nevezni a birákat, akkor a képviselöket is ki kell nevezni, feledte, hogy roppant különbség van a törvényhozás és a végrehajtó hatalom közt, hogy mi az egyikről áll, nem áll a másikról, sajnálom, hogy e különbséget kellö theoretikus élességgel nem birja megkülönböztetni.

Végre azt mondá a t. képv. ur, hogy az elmozdithatlanság ép oly függetlenné teszi a választott birót, mint a kinevezettet. Megvallom, hogy ha már kinevezett bíróról van szó, akkor inkább szeretem, ha elmozditható, vagy ha választott, nem örökre választott, mert ez az egyedüli mód, mely fenmarad azon válságok elkerülésére, melyek okvetlenül bekövetkeznek. Nekem a tapasztaltak után nem kell azon biró, kit örökre választanak, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a választás roszul ütbet ki, de ha ehhez még hozzájárul, hogy csak akkor szabadulhatunk meg töle, ha az isteni gondviselés földi pályájáról leszoritja, akkor igazán kiállhatlan volna, ha nem vigasztalna azon tudat, hogy három év mulva megszabadulunk az ilyen birótól.

Mindezeknél fogva én a szönyegen levő törvényjavaslatot, mint olyat, mely az 1848 iki törvények, a parlamenti kormányzat szellemében van, (Ellenmondás a baloldalon. Ugy van! a jobbon.) nemcsak elfogadom, hanem legmelegebben üdvözlöm; söt mi több, elvállalom nem csak a felelösséget azért, hogy e törvényjavaslatot pártolom (zugás a baloldalon), hanem a felelösséget e törvényjavaslat megakadályoztatásáért el nem fogadom; söt mi több igénybe veszem azon dicsöséget, hogy ily korszerü a közmiveltség szinvonalán álló eredményeire nézve a hazára — meg vagyok róla győződve — üdvhozó törvényjavaslat elfogadására csekély szavazatommal járultam. (Élénk éljenzés a jobboldalon.

Vidéki levelezés.

Szász-Sebes, jul. 19. 1869. — Tisztelt szerkesztö ur! Ne ütközzék meg, hogy onnan kap levelet, honnan magyar közlemény nem igen lát napvilágot. Ennek egyszerü oka, hogy itt a magyar ritka mint a „fehér holló“, s a ki van is, azt hivatalos foglalkozása visszatartja az irástól. Én azonban, mint „új lakósa az ódon Szász Sebesnek“, nem tehetem, hogy pár vonással le ne rajzoljam az itteni életet, melynek leirása Szász Sebesben, fájdalom! csak egy háznál találhat kegyes olvasóra!

Nagyon ijesztettek az idejöveteltöl. — Én egészen másként találom a dolgot. Mint mindenütt, ugy itt is, a kaszt-rendszernek sajátságos jellege pár nap alatt itt is észrevehető; de dicséretére a mivelt szász családoknak, ez annyira elsimul, barátságos társalgásuk és gyakori összejöveteleik által, hogy alig érezhető.

Mi több, a magyar fiu a nem orthodox szász családnak igen kedves vendége, s magok a szász kisasszonyok is estélyeiken (Kränzchen) nagyon szivesen látják.

A mulatságnak az egész nép nagy barátja. — A müvészet iránti elöszeretet annyira ki van náluk fejlödve, hogy ritka ház az, még az iparos osztálynál is, hol a gyermekek a „zenében“ vagy „énekben“ magukat ne gyakorolnák.

Az ipart is nagy szorgalommal üzik, a forgalom élénk mindamellett, hogy nagy drágaság uralkodik, — kivéve a gabonát — ennek itt sincs ára. Posta-, gyors-, s más szekerek szünteleni járás-kelése élénkitik a várost.

Egy német szintársulat csak a mult héten hagyta el a várost, 14 eloádásával mintegy 1000—1100 frtig megadóztatván Szász-Sebest. Szegény magyar vándor papjai Thaliának, vajha titeket is igy pártolna a hazafias magyar közönség!

Tegnap f. hó 20-kán egy nemzeti zászló — itt nagy ritkaság — vonta magára figyelmem! minö különös jelenség? gondolám magamban, s ime egy erömüvész hirdeti mutatványait. Nó ezt csak megnézzük. Esti 8 órára volt téve a kezdet, de bizony 9 is eltelt, s a közönség nem igen gyülekezett. A szegény embernek gyér, többnyire gyermek-közönség előtt kellett „kitünö eloadását“ megtartania. Különösen feltünt, hogy idegen ajku zenészei magyar darabokat, s maga is — egy drótzsinegen tánczolva — magyar népdalt játszott! Ez is nagyobb pártfogást érdemelt volna.

Még azt is megjegyzem, hogy nagy zajt okozott e csendhez szokott kis városban Lipót föherczeg eröditési föigazgató K.-Fehérvárra jövetele. Sokan csupa kiváncsiságból Fehérvárra kocsikáztak, mig én itthon maradva buzgón kérém az Istent, hogy a béke áldását soká lengesse kedves hazánk felett.

K. S.

Egyletek és közintézetek.

XXXI-ik Közlemény.*)

Az „erdélyi muzeum egylet“ pénztárába 1868. szeptemberhó 10 étöl, mint az utóbbi közlemény napjától, mai napig, azaz: julius 1-söig befolyt pénzekről és pénzértékekről.

A.) Részvényt fizettek, még pedig:

a) Az 1860—69 dik évekre: Maszák Hugó évenkénti 5 frttal.

b) Az 1861—68-ra: Barabás Miklós, Salamon Ferencz, évi 5—5 frttal.

c) Az 1864—68 ra: Fogarassy János, Dr. Polya József évi 5—5 frttal.

d) Az 1865—66-ra: Szigethi Lajos, Szarvadi Károly évi 5—5 frttal.

e) Az 1865—67-re: Sándor József évi 5 frttal.

f) Az 1865—68-ra: id. gr. Bethlen János évenkénti 5 frttal; gróf Vass Györgyné pedig (kettös részvényben) évenkénti 10 frttal.

g) Az 1865—69-re: Finály Adolf, Szász Gerö évi 5—5 frttal; Filker Elek pedig évi 1 frttal.

h) Az 1866 dik évre: Ferenczi Mózes évi 5 frttal.

i) Az 1866—67 re: Hegyessi József, Kriza János évi 5—5 frttal.

k) Az 1866—68-ra: özv. Vass Miklósné, Csengeri Antal, Gebhárd József, Gyulai Pál, Pauler Tivadar, Szendrei Ignácz, Dr. Venczel Gusztáv, Sebess Ferencz, Vajna Antal, Herepei Károly (tanár) évi 5—5 frttal.

l) Az 1866—69-re: Czecz Miklós évi 5 frttal.

m) Az 1867-dik évre: Kerekes János, Tankó József, Harai Viktor, Szentgyörgyi József, Biró Pataki Luiza, Kócsi Károly évi 5 frttal; Fogarassy Antal pedig évi 10 frttal.

n) Az 1867—68-ra: Szentjánosi Ferencz, Friedvalszky Imre, Berecz Antal, id. Fekete Mihály, Ferencz József (tanár), Makoldy Sámuel, ifj. Groisz Gusztáv, Klausch János, Rettegi Miklós, Pataky Ferencz, Zeyk Domokosné, Szigethi József, a segesvári luth. gymnasium, Benkőné Magyar Julia, Marosfi Jakabné, Nagy Lajos (tanár), Ilyés Lajos, la Borda Kálmán évi 5 frttal; a nagy-enyedi kaszinó pedig évi 20 frttal.

o) Az 1867—69-re: Domokos Ignácz, Haller Rudolf, Tauffer Károly, Máthé Péterné, Donogány Gergely, Pap Zsigmond, Dr. Fischer Lajos, Szakmári Berényi Róza, Elekes Sándor évi 5—5 frttal.

p) Az 1868-dik évre: Elekes Károly, Szentmiklósy Béla, Istvánffy József, báró Kemény Zsigmond, Mayer (Szamosy) János, Tóth Lörincz, Sárkány Ferencz, Szabó Károly, Szentes Márton, Baló Sámuel, Balogh István (első évre), Sárpataky Zsigmond, Fülöp Elek, Csiki Károly, Pap Péter, Ferenczi István, Nánási Soma, Fogarasi nemes csizmadiaczéh, Bruszt Lajos, Uzoni F. Izsák, Lázár Jakab, Pánczél Károly, Foger János, Etédi Jakab György, Soltész János, Gölner Antal, Miksa György, Zámbler Julia, Domokos Mihály, Bartók Károly, Vajna Ferencz, Cseh Miklós, Vajna Ignácz, Cseh Katalin, Cseh Ignácz, Cserey Jánosné, Dr. Szinkovics Ignácz, Mátyás Zsigmondné, Szt-Katolna községe, Lengyel Endre, Kürthy Béla, Koncz Sándor, Biró Pataky Luiza, Pap Mózes (tanár), Szabó József, Szabó Béla, Szabó Lajos, Ladányi Sándor, Dr. Pfennigsdorf Antal évi 5—5 frttal; a károlyfejérvári kaszinó, id. Istvánffy Pál, a fogarasi ev. ref. egyház és a székely-udvarhelyi nemes talpérlelöczéh évi 10—10 frttal; Zilah városa pedig — ötös részvényben — évi 25 frttal.

q) Az 1868—69-re: Macskásy Rozália, Pánfilie János, Dr. Grosz Károly, Berecsey Lajosné, Boitner Károly, Hámory Pálné, Haracsek József, Szendy Jánosné, Fésüs Menyhért, Haller Károly, báró Szentkereszty Károlina, Schuszter Lajos, Szigethi György, Juhó Ferencz, Dr. Gállfy Endre évi 5—5 forinttal.

r) Az 1869 dik évre: Bartha János (orvos), Bántó Sámuel, Kovács Ferencz, Fekete Mihály (tanár), Pállfy Samu, Veress József, Kovácsy Sándor, Herszényi Samu, Herszényi János, Mike György, Mike Béla, Szalánczy Gábor, Ponory József, Libloy Schuller Frigyes, Lassel Ágoston, Szentkirályi Zsigmondné született Hofman Amália, Kis Lajos (nevelö), Végh József és Dr. Kolozsvári János évi 5—5 frttal; n. baczoni Incze Mihály, Pálfy Antal, Mikó Sámuel, Zathureczky Mária, gr. Pejacsevich Márkné született gr. Bethlen Hermina évi 5 forint 25 krral; Baráth Zsigmond pedig évi 10 frttal.

s) Tiz évi részvényének egyszerre leendő letörlesztésére: tanár t. Hegedüs János úr beadott egy darab 50 frtos erdélyi földtehermentesitési kötvényt 1869. juliusi első szelvénynyel.

B) Mint „új alapitó“ lépett az egyletbe: mlgos Smóczer Ignácz kanonok úr, beadván egy darab 100 frtos földtehermentesitési kötvényt 1859. juliusi szelvénynyel.

C) Magán kötvényben tett alapitvány után kamatot fizettek:

1. Gr. Bethlen Sándor 1000 frt után 1868-ra 50 forintot.
2. Báró Apor Károly 500 frt után 1868-ra 26 frt 25 kr.
3. Véér Farkas 500 frt után 1867—68—69-re 75 forintot.
4. Tisza László 500 frt után 1868—69-re 50 forintot.
5. Simó Károlyné 210 frt után 1868—69-re 25 frt 20 kr.
6. Id. Hincz György 160 frt ut. 1867—68-ra 19 frt 20 kr.
7. Nagy Ferencz (tanár) 100 frt ut. 1864—65—66-ra 15 frt.
8. B. Kemény Domokos 100 frt ut. 1867-re 5 forintot.
9. Berde Áron 100 frt ut. 1867—68 ra 10 ft.
10. Mihályi Károly 100 frt után 1866—67—68-ra 15 frt.
11. Kinizsi Pál 100 frt után 1866—67—68-ra 15 frtot.
12. Ágoston István 100 frt után 1868-ra 6 frt 30 krt.
13. Gajzágó Antal 100 frt ut. 1868 ra 5 frtot.

D) Magán kötvény nélkül igért „alapitványi tökét fizetett be báró Kemény László úr ő nga 200 frtos erdélyi urbéri kötvénynyel 1869. januáriusi első szelvénynyel. Ezen 200 frt töke után a kamatbátrálékban van 1860. január 1-töl, tehát 9 évröl, mi bevárandó.

*) Az utóbbi közlemények láthatók: a „Kolozsvári Közlöny“ 1868-dik évi 110. és a „Magy. Polgár“ 1868 dik évi 120, 121. és 122 dik számaiban.

B. V.

TÁRCZA.

Az órákról.

III.

A XVI-dik században kezdettek szobákba való órákat készitni. Az első, melyről tudomással birunk, 1518-ban küldetett Flórenczből I-ső Ferencz franczia királynak, mint Medici Gyula (utóbb VII-dik Kelemen pápa) ajándéka. E században kezdék a csillagászok is használni az órákat csillagászati számitásaiknál és pedig legelöbb Purbach György 1500-ban. A hirneves Tycho de Brahe Uranienburgban, e pompás observatoriumában tartott egy olyan órát, mely perczeket, söt másodperczeket is mutatott.

A zsebórák kevéssel hamarább készültek, mint az utóbb emlitettek; de csalódnánk, ha ezek alatt a sokat gunyolt „hagymákat“ értenök; ily alakuakat csak a XVII-dik században kezdének késziteni, midön a skót Grahan a henger megakasztását feltalálta, megjavitotta. A legelső zsebórákat makk, olajbogyó, dió, kereszt stb. stb. formákra készitek. Mesés nagy áron adták, s rendesen, mint függő ékitményt hordák aranyláncon,— a nöknél karpereczeikről csüngött alá. I. Ferencz franczia király nejének, Claudiának, egy oly piczinyi óra volt birtokában, melyet egy gyürü fejébe is helyezhetett.

Az óraszerkezetben a legnagyobbszerü javitásokat Huggens hires mathematicus- és physicusnak köszönhetjük. De tulajdonkép Huggens csupán Galilei eszméjét testesité meg a gyakorlatban.

Mindenki ismeri ama történetet, hogy a nagy Galilei, mint 19 éves ifjoncz, a pisai templomban egy lámpát lebegni látván, kutatni kezdé az ingás törvényének alapját, s igy jött azon gondolatra, hogy az ingát időmérésre lehetne használni. Ez eszmét gyakorlatilag kivinni Huggensnek vala fenntartva, ki 1657-ben a hollandi egyesült államok tanácsa elébe terjeszté egy ily elméleten készült kerékmüvü óra leirását. A nagy javitás abból állott, hogy alkalmazta a pendulust és a tekercsrugót.

Már ezeknél fogva is feledhetetlenné vált volna Huggens neve; mert az ő általa készitett ingaóra a legegyszerübb és mégis legcsodálatosb gépezetek közé tartozik, melyeket valaha feltaláltak.

A zsebbeli rugós órák 1658 óta készültek, még pedig Hooke angol készitett ilyent legelöbb, a ki a csigamüvet is feltalálta. Tizennyolcz év mulva, 1676 ban készült Amsterdamban az első ismétlő óra. Ez időtöl fogva, jelen századunkig, midön a Chronometer és a másodperczet mutató óra feltaláltatott, az óra müvészetben semmi lényeges javitás sem történt.

Sokszor vitáztak a felett, melyik országban készülnek a legjobb órák. A mult században a genfi zsebórákat tarták felülmulhatlanoknak, mig a magok nemében a schwarzwaldi fa órákat legbiztosabbaknak tapasztalták s csinosságukat is dicsérték. Ma Genf, miután arra törekszik, hogy lehető legolcsóbban gyárthassa óráit, vesztett ama hirnevéből, söt Angliában némi bizalmatlansággal nyulnak a genfi órák után.

Jelenleg Anglia és Francziaország küzdenek e részben az elsöbbség pálmájáért. Az első büszkélkedik női óráinak szépségével, az utóbbi abban igyekszik elöl maradni, hogy legtartósabb és legtöbb életesb férfi órákat készit. Egyben bizonynyal Angliát illeti a győzelem babéra: az angol tengeri chronometer világszerte legjobbnak tartatik, minden órák között.

Ezt nem is lehet csodálni, ha meggondoljuk, mily szigoru birálaton kell átmenni minden az angol király ő felsége hajóhada számára készült Chronometernek addig, mig a királyi csillagász bizonyitványát kinyerhetik.

Minden tengeri Chronometernek a greenwichi observatoriumban 6—18 havi próbaidöt kell kiállani; ez alatt mindenféle tudományos kisérletek alá vetik, kiteszik a legkülönbözöbb hömérséknek, söt tüz- és vizpróbákat is kell kiállania. A mechanicus, kinek müve, e mindenféle próba után, jóságáról bizonyitványt nyer, ennek folytán igényt tarthat a müvész és pedig az első rangu müvész nevére.

Lelkiismeretes angol mechanicusok, a nem flotta számára készitett chronometereket is bemutatják a greenwichi observatoriumban, mielött árutatják a greenwichi observatoriumban, mielött árutatják a greenwichi observatoriumba bocsátanák azokat. A ki tehát Angliában egy ily becses időmérőt akar megvenni, legelöbb azt vizsgálja, rajta van e a greenwichi bélyeg, ép ugy a mint mi ezüstnemü vásárláskor meg szoktuk nézni: látható-e azokon az érczvizsgáló hivatal próbajegye.

(Az „Ungarn. Lloyd“ után.)

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Az elöl megjeleltekre nézve, habár egyes nyugták is adattak, ezen nyilvános közlés szolgáljon megnyugtatásul. S midőn a befizetésekért köszönetet nyilvánitok, egyszersmind kéréssel is fordulok az illető tisztelt tagokhoz: részint ezutáni fizetendőjük beküldéseért, részint az elmult évröli tartozásuknak befizetéseért!

Midőn 1859. novemberében az erdélyi muzeum-egylet megalakult, s hazánk lelkes fiai részint lefizetett, részint rendes kamatozás mellett később fizetendő tőkeösszegekkel megvetették alapját muzeumunknak; ugyan akkor számosan igérkeztek és kötelezték magokat 10 év folyama alatt évenként „egyes," vagy „többszörös" részvény fizetésére.

Hogy kik? és mennyi időre? fizették be illetőségüket, azt bizonyosan az illető tisztelt tagok magok is tudják; azonban, gondolom, nem követek hibát, ha tájékozás tekintetéből figyelmüket kérem a közelebbről szétküldött évi tudósitásokra, melyeknek végén nevüket betürend szerint feltalálhatják, s fizetésük utolsó évét is megláthatják.

Az 1860-dik éven kezdődött 10 év ezen folyó 1869dik évvel lejár; de, fájdalom! a mult évekről is sok hátralék van bevárandó. Ezen hátralékoknak be nem kapása miatt mily sok hátramaradást kellett szenvedni muzeumunknak, azokat elősorolni meg sem kisértem! Mindenki tudhatja, hogy ha az éltető nedvek elvonatnak s a kellő táplálék ki nem szolgáltatik, csak tengésre van kárhoztatva a test, s nem juthat óhajtott virágzásra.

Ezeknek előre bocsátása után még egyszer tisztelettel kérem az illető tisztelt tagokat, méltóztassanak hátralékukat ide Kolozsvárra alólirthoz mentől előbb beküldeni.

Kolozsvárt, juliushó 1-ső napján, 1869-ben.

Bányai Vitális, m. k.
muzeumi pénztárnok.

Napi hirek.

= Vasútunkról jelenthetjük, hogy a sinek Bácsig már le vannak rakva, s a porondozó gép ma vagy holnap megkezdi pályafutását. Mindezekhez még annyi hozzátenni valónk van, hogy a mily kevés reményt adólag indultak volt meg eleintén a munkálatok, ép oly buzgalommal s eredménnyel folynak ma, midőn munkások hiánya miatt panaszkodni többé nem lehet. A vonalat s az eddig felltüntetett eredményt tekintve bizvást jósolhatjuk, hogy ha a jövő év első napjaiban talán nem is, de első hónapjaiban már füst oszlopok alatt útazhatunk Kolozsvárról a nagy világ felé.

= Marosszék főkirálybirájává — a „N. Fr. Lloyd" szerint — Tolnai Gábor országgyülési képviselő neveztetnék ki; a jelenleg Felsö-Fejérmegyében kormánybiztosi minőségben működő Mikó Mihály pedig a m.-vásárhelyi kir. tábla alelnöki állomását foglalná el. — Közöljük mint eddig még biztos alappal nem biró hirt.

= Zászlók lengése mellett mutogatnak ismét a közép kapun kivül egy terjedelmes nőt, két törpe társaságában. Az óriás 3 mázsára, az aprók 24—26 fontra vannak becsülve a hirdetésben.

* Közelebbről alkalmunk volt Simó Ferencz jeles akademiai festönk és a kolozsvári lyceum rajztanárának műtermébe betekinteni, láttunk szép oltárképeket és zászlókat készen és munkában. Gyönyörködve a művészi ecset elbájoló szépségü, lehelletszerüen finom alkotásaiban, több bek közt azt kérdök: szokott e vidékre is dolgozni? a felelet az volt, hogy: igen, s ha valaki levélben tudatja a kép tárgyát és hüvelykekbe számitott nekkoraságát, azonnal tudatja az árát és eleget tesz a kivánatnak. Simó Ferencz ur elfogad megrendeléseket, egyesektől ugy mint egyházaktól. Lakása: ó-vár, vizutcza. Vokálház, Kolozsvártt. Miután nemcsak szépen, de olcsón dolgozik, ajánljuk a közönségnek.

= Felsö-Fehér vármegye képviselő bizottmányát kormánybiztos Mikó Mihály f. évi augusztus 4-ére hivta össze.

(r) A „Magyar Bazár" 14-dik számában bizonyos szellemdús vidéki levelezönö, gleichenbergi levelében naiv „mentori tollal" ir az ottan mulató királyhágóninneni nökről, s általánosságban szólva, megrovandónak találja bennök a német és franczia nyelvben járatlanságukat. Kalapot emelünk a gyöngéd női tollak előtt, s még akkor sem vonakodunk tenni azt, ha kevés, ártatlanul setétlö epét pillantunk meg rajtok; azonban a valóság érdekében megjegyezzük hogy levelező nö „mentori" szemüvege, melylyel gazdag tapasztalatait szokta gyüjteni, ez egyszer homályosan mutatott, mert a tények épen ellenkezöről győznek meg bennünket, mint levelezönö állitja, és igy felette sokan méltatlanul vannak a „M. Bazár" különben nagyrabecsült Themise által illetve. Máskülönben, ha igaza is volna e levél kecses irónöjének, kötelességünknek tartanók figyelmébe ajánlani, hogy nem oly nagy bün, ha valaki az idegen nyelveket nem beszéli tökéletesen, mintha anyanyelvére nem fektet kellö súlyt azután magyar lapban, irónö és filolog tollából ilyeneket olvasunk: „nagy saisonisták," „1 ökül jönnek," „sokat szabad" (sok szabad), „ragadd meg a napokat," hon leánykáinknak" (honunk leányainak). S még egy halmaz affelét, miböl e levélbe jó adag jutott. Egy kis stilisticai gyakorlat azonban ezen is könnyen segithet, a többinél pedig tán megbocsájtanak az érintett hölgyek — aztán szent a békesség.

= A nagyszebeni távirda állomás főnöke a kormánynak egy oly találmányát jelenté be, mely az eddigi tökéletlen vasúti jelzöket helyettesitené, s a melyet éjjel is és a ködös időben is sikeresen lehetne alkalmazni. E találmány által — a feltaláló szerint — egyik vonat a másikat könnyen értesitheti a nélkül, hogy mentében akadályozni kellene. Baj esetében a vonatról minden irányban jelt lehet adni és segélyt kérni. Minden összeütközésnek eleje vehető általa, mert minden vonatnak kiindulása jelezhető; a mellett az egész szerkezet csekélységbe kerül. A föltaláló oly feltétel alatt bocsátja át találmányát, hogy titka eladási árának fele a kormányt, s fele öt illetendi. E találmány már megvizsgáltatván, hir szerint czélszerünek bizonyult be.

— Zavargás volt folyó hó 26-dikán este Pesten. A Státió-utcza délutántól késö estig tömve volt munkásokkal és egyéb zavargókkal, kik mindaddig nem mentek szét, mig csak egy svadrony dragonyos és két század gyalogság az utczát ki nem üritette. Az eset, Pisztóry alkapitány jelentése szerint, melyet itt szószerint közlünk, következö: „Strobel Antal gépész az első magyar waggongyárban, f. hó 26-án d. e., a mezei kapitánynak f. hó 25-én 1151. sz. a. kelt átirata folytán a munkások fellázitása miatt behozatott. — Letartóztatása miatt a schweiczi és az első magyar waggongyárak munkásai a munkát megtagadták, és a helyett, hogy dolgozni a gyárba mentek volna, f. hó 26-án d. u. 3 és 4 óra közt mintegy 250 munkás a hivatal előtt az utczán megjelent, és Strobel kiadatását követelte. Miután többszöri felszólalásra szétoszolni nem akartak, kénytelen volt e hivatal a csödülés elháritására katonaságért küldeni. A helyörségből 258 fönyi ember megjelenvén, sikerült az ekkorra még nagyobb számmal összecsödült népet szétoszlatnia. A vizsgálat alatt az utczákban összecsödült nép közül nehányan követ dobtak a katonaságra, de elfoghatók nem voltak; kilétük iránt a nyomozások megtétettek. Az eset a fenyitö törvényszéknek feljelentetett. Strobel Antal szabad lábra helyeztetése után a nép szétoszlott."

— Ő Felsége Reviczky Sándor titkárt a miniszterelnökségnél osztálytanácsosi czimmel és jelleggel ruházta fel dijmentesen.

— A magyar honvédséghez ő Felsége Schober Károly százados hadbirót örnagyi jelleggel honvéd-törzshadbiróvá, Szilágyi Károly, Frank Mátyás és László Béla II. oszt. századosokat első osztályu századosokká nevezte ki.

— Az országgyülés által hozott törvény a magyar nyugati (györ gratzi) vasút iránt a hivatalos „Országos törvénytár"-ban mint 1869. V. törvényczikk közzététetett.

— A sorsjáték áldozata. W. Antal bécsi háztulajdonos, mint Bécsből irják, nejének kérelme folytán gondnokság alá helyeztetik, minthogy a legutóbbi 3 év alatt 165,000 forintot tett lotteriába, mig nejének és gyermekeinek a szükségeseket is megtagadta s neje kénytelen volt adósságokat csinálni. Neje 5 negyed mázsa lutririscontót tett le a törvényszék előtt annak bizonyitékául, hogy férje játékdühben szenved.

— A világ körülútazása, néhány napi megállás és késedelem ideszámitásával jelenleg 80 napot igényel. Párisból New Yorkba (vasút és gözhajó) 11 nap; New-Yorkból San Franciscóba (vasút) 7 nap; innen Jokuhomába (gözhajó) 21 nap; Jokuhomából Hongkongba (gözhajó) 6 nap; innen Calcuttába (gőzhajó) 12 nap; innen Bombayba (vaspálya) 3 nap; innen Cairóba (vasút és gözhajó) 14 nap és Cairóból vissza Párisba (vasút és gözhajó) 6 nap. Az egész úton csak 140 angol mértföldet nem lehet gözzel megtenni, Allahabad és Bombay között, de már itt is készitik a vasútat.

— A pesti egyetem jogkari dekánává jövő évre Venczel Tivadar tanár választatott meg.

— Az alföldfiumei vasútnak szegedzombori része augusztus 18-án fog megnyittatni s a közforgalomnak átadatni.

— Földrengés. Folyó hó 18-án délutáni 3—4 óra közt Jászapáthit s környékét oly erös földrengés rázta meg, hogy a házakból kifutottak a lakósok, különösen a templomban délutáni isteni tiszteleten együtt lévő hiveket rémitette meg a kellemetlen vendég. Jászberényben e rengést nem vették észre.

— Emlékszobor egy vitéz huszárnak. A chrudimi temetőben (Csehország) emlékszobrot állitottak Seley Mihály huszár örvezetönek, ki 1866-ban hatod-magával kétszer visszaverte a porosz elöcsapatot, s miután még ekkor sem hagyta el állomását, a nagyobb számban visszatérö poroszok által megöletett.

— Sarolta császárné jelenleg Spaaban időz. Két héttel ezelött, — irja egyik belga lap — roulettet akart játszani. Megengedték. — Egy aranyat vön elö s a 19. számra veté (Miksa császárt tudvalevöleg 19-én lötték agyon.) A szám nyertes lön. A császárné szomoruan mosolygott, elhagyta a termet s a nyert pénzt egy koldusnak adá e szavakkal: „Imádkozzál érte!" Miksa császár nevét soha sem emliti.

— Nagy életkor. Nagybányáról fél óra járásra fekvő Giró-Tótfalu nevü helységben, mint a „Pester Lloyd" irja, egy oly rendkivül öreg asszony lakik, ki éveinek számát maga sem tudja. Rendkivüli életkorát csak gyanitni lehet a következő eseményből. A Nagybányán dühöngött tüzvész alkalmával, a szintén kigyuladt templomtoronynak az éj sötétében fellobogó lángjai borzasztó tekintetet szolgáltattak a falu lakósainak, s midön aszszonyunkat figyelmeztették a jelenetre, kicsinylöleg jegyezte meg, hogy „ez az égés csak blikri; látott ő ennél különbet is már Nagybányán, mikor 4 torony és az egész templom lángban állott; az volt csak a tüz!" E tüzvész pedig 1769-dik évben dühöngött. Kérdezték hát: hány éves volt ekkor? Már felnött leány — válaszolá ö, s nemsokára ez után férjhez mentem. Kiváncsiságból megtekintették a nagybányai anyakönyvet, s kitünt, hogy a tüzvész alkalmával, 1769-ben, csakugyan már felnött leány volt.

— A krakói zárda története. A bécsi „Presse" levelezője azon apácza esetéről, ki a carmelita-szüzek zárdájában befalazva és félörülten találtatott, a következöket irja: Kedden, folyó hó 20-kán, a helybeli fenyitötörvényszékhez egy anonym, ugylátszik, női kezek által irt oly feljelentés érkezett, hogy a carmelita-szüzek zárdájában Ubryk Borbála nevü apácza már évek óta egy sötét üregben erőszakosan fogva tartatik. A carmelita-szüzek zárdája Krakó legszebb külvárosainak egyikében, az ugynevezett Wesolában fekszik. Közelében van a botanicus kert és az observatorium, oldalt pedig egész hosszában egy gyönyörü sétány. Szép nyári estéken itt sétálnak a krakóiak. Huszonegy év óta hány ezer és ezer ember sétált már e szomoru falak mellett a nélkül, hogy sejthette volna, mily borzasztó tragoedia folyik benn a falak közt ugyancsak 21 év óta. Hány női szív sóvároghatott már e zárdafalak közti csendes nyugalom után a nélkül, hogy tudta volna, miszerint itt benn a legszentebb emberi jogokat lábbal tapossák. A zárdába legelöször páter Spital a püspök helyettese lépett, öt követte a törvényszéki bizottság, melyet a kapusnö mindaddig vonakodott bebocsátani, mig dr. Gebhardt a püspöki engedélyre nem hivatkozott, mit Spital is bizonyitott. A vizsgálóbiró belépte után a kapusnöhöz azonnal e szavakat intézé: „Eljöttem, hogy Ubryk Borbálát láthassam, s hogy vele beszélhessek." E szavak borzasztó benyomást gyakoroltak a kapusnöre, ingadozni kezdett és e szavakat mondá: „ez lehetetlen", — mialatt egy másik apáczával távozni sietett, de e szándoka kivitelében a vizsgálóbiró akadályozta és mindkét apáczát örizet alá helyeztette, egyszersmind pedig kinyilatkoztatta nekik, hogy a törvény értelmében szigoruan megtiltja azt, hogy e helyről távozzanak. Az apáczák kiséretében a bizottság ezután a felső folyosóra ment, hol egy apácza maga vezette a vizsgálóbirót a „Barbara növér" üregéhez. Az üreg a corridor végén, az étkamara és a kloake közt van, ablaka befalazott és egy kettös faajtóval van ellátva, melyen egy tolható nyilás van, valószinüleg ezen adattak be az ételek. Egy kis szabadon hagyott ablakrésen juthat be néha néha ezen barátságtalan börtönbe világosság. Lehetetlen azon látványt leirni, a mint ezen hét láb hosszu és hat láb széles üreget felnyitották; a 19-ik századnak ezen inquisitionalis látványossága valóban megdöbbentő volt. Egy setét, pestises kloakkal érintkező és a benlakó nő által is kloake-ul használt lyukban ült, azaz jobban mondva, összezsugorodva feküdt szalmazsákon, egy egész mezitelen, elvadult, félig örült nő, ki, a mint a világosság behatott és a mint az embereket megpillantotta, kezeit összekulcsolta és siránkozva könyörgött: „Éhes vagyok, könyörüljetek rajtam, adjatok hust és én engedelmeskedni fogok." Ezen kamara, melyben semmi más, mint egy rakás szalma, mindennemü piszok és egy tál rothadt burgonya volt, melyben sem kályha, sem ágy, asztal, szék nem volt; ezen kamara, melybe soha napsugár nem jutott, melyet soha nem melegitett, ez szolgált 21 éven át, 1848 óta egy apácza lakhelyéül, és 21 éven át naponta elmentek mellette a szürke szüzek a nélkül, hogy csak egynek is eszébe jutott volna, a „testvér" felett megkönyörülni. Fél emberi és fél állati alak, sáros testtel, kiálló csontokkal és beesett arczczal, lenyirt piszkos fövel vánszorgott a bizottság elé egy oly borzasztó lény, melyet Dante hathatós képzelödö tehetségével sem volna képes jellemezni. A beesett szemeket egy pontra szegezve, ült a könyörületre méltó áldozat a karmeliták zárdájában. A püspök azonnal felfüggesztette a gyontatót és a zárdafönöknét, ki egy régi nemes lengyel családból való és nagyon is becsületes családjára ily szennyfoltot árasztott. Midön Ubryk Borbálát kivezették, aggódva kérdezé: „Nem fogják-e öt többé sirjába visszavezetni?" — s a mint kérdezék, miért zárták öt be, ezt válaszolá: „Megszegtem a szüzességi esküt, de ezek" — borzasztó arczkifejezéssel és vad ugrással az apáczák felé fordulva — „sem tiszták, ezek sem angyalok." A gyöntató atyát megpillantva felkiáltott: „Te szörny" és oly kifejezésekkel élt, melyeket itt visszaadni lehetetlen. A törvényszéki orvosok véleménye szerint Ubryk Borbála inkább elvadult, mint örült állapotban van, az orvosok végleges véleményüket függövé tették a patiensnö tovaszállitásától, s azt kivánták, hogy a tébolydába vitessék. E kivánság folytán a tébolydába szállitották. A zárdafönöknö azt állitja, hogy Ubryk orvosi rendelet folytán 1848 óta mint örült tartatik fogva; de oly orvosra hivatkozik, ki ép 1848-ban halt meg; dr. Babrzynski jelenlegi orvos ellenben, ki hét év óta gyógyit a zárdában, állitja, hogy ö Ubrykot soha sem látta. A törvényszéki orvosok azt állitják, hogy oly helyzet közepette, minőben Ubryk volt, elöbb-utóbb bármely embernek is meg kell örülnie. Képzelhetni, mily sensatiót idézett elö itt helyben ezen esemény, pártkülönbség nélkül; mindenki szigoru vizsgálatot követel. A püspök a kolostort megszüntetni szándékozik, az igazságügyminiszterhez egy részletes jelentést terjesztettek fel. Egy később érkezett távsürgöny még e következökről tudósit: A vizsgálat nem folyhat a kivánsághoz képest; a zárdai clausura azt nagyon is megnehezíti. Ezen ügy elvi kérdéssé fejlödik, talán azt reménylik, hogy az igazságügyminister fog közbelépni; az elkeseredettség igen nagy s a lapokban kifejezés is adatik ennek. Ubryk Borbála, kire a levegö beszivása rendkivül jól hat, remeg, ha apáczákat lát. Az orvosok reménylik, hogy Ubryk visszanyeri ismét elmetehetségeit.

A következő távirati tudósitások érkeztek e tárgyban még:

Krakó, jul. 26. Szombaton este mindannyi kolostor előtt nagyobbszerü zavargások történtek, melyek macskazenével és ablakok betörésével végződtek. A nép különösen a jézsuita kolostor ellen dühöngött. Tegnap csendesség volt, a kolostorok katonai őrségekkel láttattak el, a polgármester, ugy a helytartó delegatus felhivásokat intéztek a néphez, melyek jó hatással birtak. A karmelita-zárda főnöknője ugy helyettesnője is befogattak. A városban kérvény forog, melyben a karmelita és jezsuita kolostor eltörlése kéretik.

Krakó, jul. 25. Mintegy 4000 ember be akart törni a karmelita szerzetesnök kolostorába, azonban a katonaság által szorittatva, a jézsuita és egyéb kolostorok felé visszahuzódtak, szétzuzták az ablakokat és a jezsuiták házfönökét tényleg bántalmazták. Ez alkalommal 41 kihágó fogatott el. A „Kraj" czimü lap inti a lakosságot a kihágástól és a városi hatósághoz intézett kérvénynek szószerinti szövegét közli, melyben a jézsuiták és karmeliták eltávolitása kéretik. A karmelita szerzetesnök közül hárman a fenyitötörvényszék által befogattak.

Bécs, jul. 26. A mai „Wiener Abp." egy krakói táviratot közöl, mely jelenti, hogy a föállamügyész közbevetése folytán ugy a jelenlegi carmelita-rendörfönöknö, Wenzyk Mária, mint elödje, a zárdában elfogatott és az országos törvényszéknek örizete alá adatott. Az elmult éjjel csendben folyt le.

KÜLFÖLD.

Mint a „Gaulois" irja, St. Cloudban a franczia senatus átalakitásával foglalkoznak. Jövöre három osztálybeli senator leend; olyanok, kiket állami állásuknál fogva a méltóság jogosan illet, továbbá a császár által kinevezett s végre a megyei bizottságok által jelölt senatorok.

Az „Opinione" szerint, Párisban azon fontos hir szárnyalt, hogy az alkotmány sokkal liberalisabb szellemben fog módositttatni, mint kezdetben remélték. A senatus részben választások utján alakittatnék; minden departement, illetöleg ennek bizottsága egy senatort választana: a senatorok száma ily módon 89-el szaporodnék, a mi a törvényhozótestületben is megfelelő módositást tenne szükségessé.

Páris, jul. 27. A „Journal Officiel" dementirozza a „Gaulois" által hozott ama tudósitást, mely szerint egy némely algiri csapattestek parancsot kaptak volna készen tartani magukat a hajóraszállásra. Mac-Mahon nem jött Párisba.

A „Moniteur" tudósitása szerint don Carlos Spanyolországba hatolt.

Madrid, jul. 26. Az „Imparcial" jelenti: Don Carlos az utolsó éjet Hendayéban töltötte a spanyol határ mellett. Állitják, hogy Tristany vezetése alatt mintegy 250 főből álló csapat lépte át a spanyol határt.

Spanyolországból jelentik, hogy a kormány csapatokat inditott a karlista összeesküvés által veszélyeztetett tartományokba. E czélra épp azon ezredeket választotta, melyek mult septemberben az első fölkelési kisérleteket Bilbaoban oly kegyetlenül elfojtották. Azonfölül érezvén, hogy a válság pillanata megérkezett, még egy lépéssel tovább ment és ujolag kihirdettette az 1821-iki biztonsági törvényeket. Az időszak, melyben e törvények hozattak, eléggé felvilágosit azok valódi jellege felett.

Madrid, jul. 25. Az „Imparcial" jelenti: A tegnapi La Maucha-ban jelzett carlista bandák teljesen szétverettek. A tartományokból érkező hirek kielégitök. A „Correspondencia" Burgos és Navarrában kitört izgalomról értesül, melynek azonban komolyabb következményei aligha lesznek. — A carlisták ma Ciudad Real-nál egy vonatot feltartóztattak. Tarragonnából érkezett levelek szerint általános mozgalomtól lehet legközelebb tartani.

Mint a „Memorial diplomatique" irja, Eugenia császárnő palestinai utja alkalmából lépéseket teend a szultánnál, hogy a schismaticusok által birtokba vett szent helyek a katholikusoknak visszaadassanak. A franczia fővárosból továbbá jelentik, hogy az egyptomi alkirály elhagyta Eaux Bonnes pyrénei fürdőt és Toullonon át visszatér Egyptomba. Közte és a porta közt komoly differentiák keletkeztek, melyek a franczia kabinet figyelmét vonták magukra.

A két nyugati hatalmasság az uj szerb alkotmányt illetöleg, mint mondják, oda nyilatkozott, hogy nincs okuk ezen alkotmány ellen kifogást tenni, azonban nem akarják kétségbevonni a Porta suzerainitási jogát ezen alkotmány megerősitésére s ennélfogva nem lennének azon helyzetben, hogy az uj alkotmánymüvet garantirozzák mindaddig, mig a porta ahhoz beleegyezését nem adta.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Mint Washingtonból f. hó 22-röl táviriák, Warren, s a féni párt több más vezérei 21-én több minisztert meglátogattak, s tüstönti föllépést sürgettek, Halpine s több más, N.-Britanniában foggságban tartott féniek kiszabaditása végett. — Mint mondják, Boutwell és Robeson megigérték belenyugvásukat; mig Hoar hevesen kárhoztatá a fenianismust; kijelentvén, hogy a Canadába betörő féniek főleg tolvajokból állanak.

Legùjabb.

Berlin, jul. 28. A „Prov. Corr. Beust grófnak a Poroszországgal szemben követett osztrák politika iránt adott nyilatkozatai alkalmából ezt mondja: Ezen nyilatkozatok igen örvendetesek, mivel eddig még nem ismerünk Ausztria részéről olyanokat, melyek azon törekvésre mutatnának, hogy a Poroszországgal való viszonyok bensőbbekké alakittassanak. A nyilt és komoly törekvéssel szemben Poroszország előzékenysége nem fogna hiányozni.

Bukarest, jul. 28. Károly fejedelem a czár látogatására nemsokára a Krimbe útazand, s onnan Bécsbe és Párisba megy.

A közönség köréből.

Az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház köz szent zsinatának határozata t. Koós Ferenczről.

Sz.-Kereszt ur, jun. 12. 1869.

Jegyzőkönyvi kivonat.

523. szám 1869.

35. v. sz. 4-er. A. Koós Ferencz atyánkfia ellen emelt vádakra nézve köz szent zsinatunk, mint a hatósága alatti lelkészek illetékes birósága, itéletesen kimondja:

Miután kirendelt bizottság a Koós Ferencz lelkész atyánkfia ellen vádaskodókat, polgári hatóság utján sem volt képes vádjaik igazolására előállitni, sőt a bizottság előtt megjelent vádlók a nyomozás megkezdhetését szándékosan gátolták, tömegesen elétolakodva azt nyilatkoztatták: hogy a bizottságot kirendelt elöljáróságtól többé nem függnek, a bizottság ügyökbe elegyedése ellen tiltakoznak, és ily eljárásukkal mintegy azt mutatták, „hogy az ügy kideritésétől nagyon is tartanak, esküvéssel pecsételni vádjaikat pedig teljesen irtóznak"; miután kivilágosodott: hogy vádlóknak több mint felerésze vándorló koborló, kiknek nincs állandó lakásuk, kivilágosodott, hogy vádlók közt többen nem tudták, minő vádakat irtak alá, többeknek pedig más irta nevét a vádiratra, ezen okokból közzsinatunk Koós Ferencz lelkész atyánkfiát az ellene emelt, de be nem bizonyult, nagyrészben ismeretlen s többnyire félrevezetett egyének által emelt vádak alól annyival inkább feloldozza, mert az egyik legterhesebb vád, t. i. az egyházközség pénzének elsikkasztása vádja alól a bukuresti törvényszék által az egyházi számadások s jegyzőkönyvek, mint kifogástalan adatok alapján, itéletesen feloldoztatott.

Azonban közzsinatunk, nóha Koós Ferencz atyánkfiát a vádak alól a fennebbiek szerint feloldozza, mindazonáltal kedvetlenül látván azt is, hogy nevezett Koós Ferencz atyánkfia a bukuresti egyházban békésen és a hivek épületére bukuresti lelkészi hivatalában nem maradhat, „sőt maga is személyes biztonságáért Erdélyhonba visszatérhetését óhajtván s kérvén, nevezett Koós Ferencz lelkész atyánkfiának a bukuresti lelkészi állomásról lemondását elfogadja, s neki anyaszentegyházunk bármelyik megüresülendő papi állomásra pályázhatási jogot ad."

Az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház Sz. Kereszturon 1869. junius 12-kén tartott közzsinata jegyzőkönyvéből kiadta:

Elekes Károly,
közjegyző.

Gabona ár Kolozsvártt jul. 29-n 1869.
(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztabúza 3 frt 68 kr. Elegybúza 2 frt 24 kr. Rozs 1 frt 80 kr. Árpa 1 frt 60 kr. Zab 1 frt 50 kr. Törökbúza 1 frt 46 kr. Pityóka — frt 90 kr. Marhahús fontja belváros 19, külvárosban 19 kr.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Julius 30-kán: 5% Metaliques 100 frt 63 55. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 72.85. Kamat 63 55. 1860. Kölcsön 103 90. Bankrészvény 754. Hitelintézeti részvény 297 frt 305.—. London 10 ft st. 125 frt 20¼ kr 124 95. Ezüst 121.75. Cs. királyi arany 5.92.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 82.—. Fiumei 81.50. Erdélyi 79.25. Horv.-Slavon 82.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József**

(416) (2—3)

Ad. 6194. 1868.

Pályázat.

A dési m. k. adóhivatalnál és esetleg ezen pénzügyi kerület más adóhivatalánál egy első, vagy másod osztályú segédtiszti állomás 400 frt., esetleg 350 frt. fizetéssel lesz betöltendő.

Ezen állomást elnyerni óhajtók, ha államszolgálatban vannak, kérvényeiket hivatalos úton, más egyének pedig életkoruk, képzettségük, képességük, jeleni foglalkozások, erkölcsi magaviseletők, különösen az Erdélyben divó nyelvekbeni tökéletes jártasságukról szóló bizonyitványaikkal együtt, alólirt m. k. pénzügy-igazgatóságnál **f. é. augustus 15-éig** nyujtsák be.

A m. k. pénzügyigazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1869 julius 14-kén.

NEM HIVATALOS.

VICTORIA

biztositó-társaság Kolozsvártt.

Biztositéki alap:

Alaptőke . . .	1.500,000 frt	— kr.
Tartaléktőke . .	25,449 „	80 „
Díjtartalék . .	520.748 „	24 „
Összesen:	2 046,198 „	04 „

Forgalom:

Biztositott érték 1868-ban:	109.180,408 f.
Bevétel 1868-ban: .	1.041,596 f. 87
Összes kárfizetés . . .	468,139 f. —

Biztositásokat fogad el, legkedvezőbb feltételek mellett **Tűzkárok ellen** (a villámcsapás által okozott tüzkárt, ugy a kihurczolkodás és oltás körüli rombolás által szenvedett kárt szintén bele értve) lak-, gazdasági és gyári épületek, malmak, butorok, gyári felszerelések és gépek, kereskedelmi áruczikkek és raktárak, nyers és munkában levő termékek, — mindennemü marhák — (benn-égés ellen) széna, egyéb takarmány és szalmásgabonákra nézve, ugy szabadban, mint fedél alatt.

☛ Ez utóbbinál a biztositás érvénye elcseplés után a magra is kiterjesztetik, ha a lerakodás helye iránt előre jelentés tétetett.

Alólirt vezérügynökség tisztelettel hivja fel a t. közönséget minden biztositásaikkal a **VICTORIÁhoz** fordulni, mint a mely a pontos kárfizetésekért nem csak évi bevételeivel, de tetemes biztositéki alapjával is jótáll, mint erdélyi társaság a t. erdélyi közönséget különös előnyökben részesiti, s kárait köztudomásulag azonnal és igazságosan fizeti. (418) (1—*)

A birodalom legjobb nevü társaságaival viszont biztositási összeköttetéseinél fogva, a **Victoria** bár mely magas értéket biztositás alá elfogad.

Közelebbi felvilágositásokkal, nyomtatványokkal sat. minden fontosabb ponton felállitott ügynökségek készséggel szolgálnak, ugyszintén központon a

„VICTORIA" biztositó társaság vezérügynöksége Kolozsvártt,
(nagy-piacz b. Kenény S.-féle háznál.)

(420) Kolozsvártt a (1—*)

nagy Bazárban

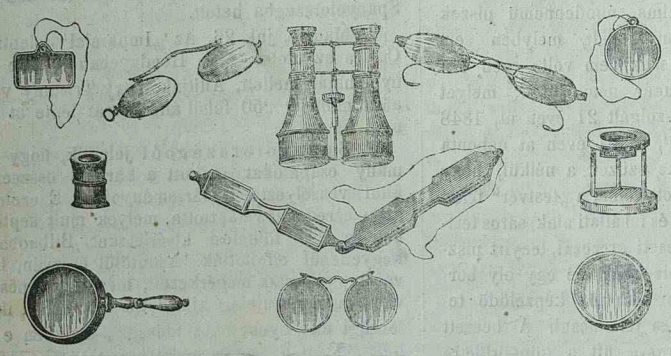

csont-, aczél-, tájok- és nemes érczfoglalatú fehér és szines szemüvegek, szinházi látcsövek, kukucsok, egyes lencsék, optikai tükrök, mikroskopok sat. sat. nagy választékban és jutányosan kaphatók.

Külső megrendeléseknél kéretik a szükségelt szemüveg megnevezése és az üveg számának megjelölése.

☛ Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentesen.

CSAPÓ SÁNDOR.

(218) (15—*)

Hutflesz Károly

KOLOZSVÁRTT

ajánlja magát **magyar-osztrák állam-** és **üzletpapirok, sorsjegyek, földtehermentesitési kötvények, arany** és **ezüst pénznemeket**

bevásárlására és **leszámitol**

(escomptirt) **mindenféle nyereményeket és szelvényeket**

3 hónappal a lejárat előtt,

igen előnyös feltételek mellett.

CZETZ JÁNOS és TÁRSA

női-divat és bécsi butor-raktára.

(Kolozsvártt, középutcza Folly-ház.)

Van szerencsénk ajánlani a legujabban érkezett nagy menynyiségü s választású (330) (3—5)

bécsi-butor és tükör-raktárunkat.

A legujabb alaku **finom diófa-sifonok**, egy és két-ajtóval. Uj alaku **ágyak, ebédlő-, iró-, öltöző-** és **varró asztalok-, kredenczek-, mosdó** és **éjjeli-kasztenek, nád-, fa** és **szalma-székek.**

Salon- és heverő-divánok.

Diófa és aranyozott függöny-rámák: ugy **egészrendbeli gothus-** és **franczia-butorok, Selyem, szördamaszk, velenczei-sima-** és **virágos-ripsz, kreton** és **fénykarton butorszövetek, szőnyegek** és **netz-függönyök. Selyem** és **kazmér-paplanok, lószőr** és **ruganyos matráczok. Aranykeretü tükrök, kitünő olcsó gyári-áron.**

☛ Ajánljuk a bizományunkban lévő **Szinger-féle amerikai családi varrógépeket.** ☚

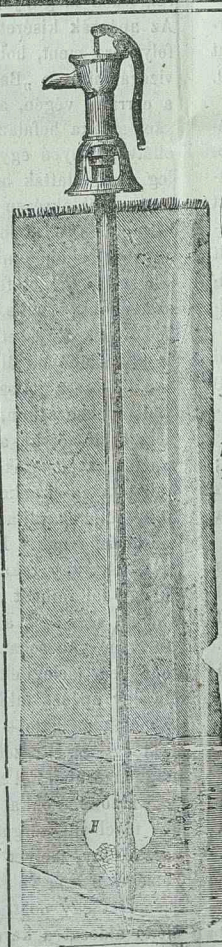

(323) 31/7 (4—12)

SCHULHOF

kitüntetett cs. királyi kiváltsz. szabadalmazott

hordozható csőkútai.

E találmány által fölösleges ezután az eddig használt *költséges* és *veszedelmes kútmunka*. Egy oly kút, mely 30 láb mélységig csak 130 frtba kerül, egy óra alatt előállitható.

Alólirt *részvény-társulat*, a mely e találmány használására vonatkozó minden *szabadalmat* és kiváltságot **Schulhof József** urtól megszerzett, nemcsak minden valódi **Norton-kútak**, mindennemü szivattyuk, fecskendők, meritőeszközök, mindenféle viz-technikai készletekből fog rendesen gazdag és jól rendezett raktárt tartani, hanem minden vizvezetési, öntözési és vizlecsapolási munkákat is jutányos árért elvállaland.

Ez új rendszer előnyei állanak:

1) A kútak *olcsó* árából, a mely sokkal csekélyebb, mint a közönséges ásott kútaknál;

2) A viz *tisztaságából* és *friseségéből*, a mely a lég hozzáférhetése, valamint *más tisztátalan anyagok beszivárgása ellen is védve van.*

3) A felállitás gyorsaságából, a mely rendesen egy óránál *hamarább* teljesitve van, s földásást nem kiván.

4) A könnyüségből, melylyel a kútat a földből kiemelhetni, s más tetszés szerinti helyre alkalmazhatni.

Hordozható kútak és vízvezetések részvény-társulata,
Bécs, Judenplatz 10 sz.

(419) (1—1)

Eladó csikók.

Csombordon Enyed mellett eladó, két darab 15 marok két hüvelyken felül lévő **barna-pej**, nyereg alatt már járó 4, és 3 éves **mén csikó**, továbbá van egy ugyan ilyen **herélt csikó** is.

Bedő Károly, gazdatiszt.

(316) (6—10)

Az „Oroszlánhoz"

czimzett nagy vendégfogadó Szász-Régenben a főtéren, ellátva több vendégszobával, nagy istállóval, s egy bolti helyiséggel, vagy jó feltételek mellett szabadkézből eladó, vagy Szt.-Mihály naptól kezdve bérbe adó.

Bővebben értekezhetni irásban vagy szóval ott helytt a felső emeleten.

(406) (2—6)

Hartmann

rovar-pusztitó-tinktura

Ausztria és Franczia ország részére szabadalom által védve,

belleges és tartós hatása által *felülmúlhatlannak* és *utólérhetlennek* bizonyult, még minden eddig felmerült *utánzások* csak *külső alakukban* közelithetik meg készi ményeinket. A t. cz. közönséget saját érdekében kérjük, hogy a minden palaczkon levő jeliratot, s az üvegekbe nyomott czégünket jól tekintse meg.

☛ Pakolás csak saját árban. ☚

☛ **Főraktár: Hartmann és Mittler-nél** *Bécsben, Bäckerstrasse, Nro 3.*

☛ **Kolozsvártt:** Karvázy Gyula és Bányai Károly, **Brassóban:** Jekelius Nándor. **Szebenben:** Sill Mihály uraknál.

(408) 3—3

A tordai „Czifra vendéglő"

idei september 29-től kezdőleg haszonbérbe adandó. — Értekezhetni lehet helyt lakó tulajdonossal.

(401) (2—3)

Kiadó vendéglő.

M.-Vásárhelyt a **Lénárt Károly** mindeddig jó hirben álló

vendéglője,

egy nagyobbszerü üzletet folytatni ohajtó vendéglősnek, a jövő **Szent-Mihály naptól** kezdőleg a legkedvezőbb feltételek alatt kiadó. Áll ezen vendéglő egy nagy **bálteremből**, melyben jelenleg a kolozsvári nemzeti szintársulat tartja elő adásait; mellék **ebédlő** és **vacsoráló szobákkal** és **nyári mulató kert** tel. Értekezhetni szóval, vagy levél útján M.-Vásárhelyt, vendéglőtulajdonos

LÉNÁRT KÁROLYLYAL.

(409) (2—3)

Eladó birtok.

Nemes Kolozsmegye Fűzkút községében, egy 180 holdból álló

BIRTOK

örökáron eladó.

Értekezhetni M.-Frátán tulajdonos

Eperjesi Jánossal.

(250) 31/7 5—6

Különös figyelmeztetés a szülék számára.

Gyakran felmerült eseteknél alkalmam lévén sajnosan tapasztalni, miszerint „GILISZTA CSOKOLÁDÉ" név alatt ismert, kitünő hatásu szeleteim üzérkedő csalók által utánoztatnak, az ál-szer sajátomról vett minta szerinti utasitás mellett terjesztetik; van szerencsém a tisztelt közönséget ezennel figyelmeztetni, hogy valódi általam készitett Giliszta-Csokoládénak csak azt ismerje el, melynél a mellékelt utasitáson nevem nem nyomtatva, hanem sajátkezüleg aláirva van, mint itt alább látható. Egyébiránt legczélszerübb a megrendeléseket közvetlenül nálam, vagy a könyvecskémben megnevezett t. bizományosoknál eszközölni.

Tokajban.

A t. szülékhez!

Érdekelt bizonyitvány „Giliszta-Csokoládém" tekintetébe. Szikszó, január 13. 1869. Tekintetes érdemes ur! Uraságodnak bizonyosan jól fog esni a tudósitás, hogy „Giliszta-Csokoládéjának" hatása csodálatos nagyszerü volt, és csakugyan sajnálatos volna, ha a tekintetes urnak titka időjártával nem kerülne nyilvánosságra, mert dacára a vegyészet nagybani előhaladásának, az utánzott „Giliszta-Csokoládé" az önéhez képest semmi! Most tehát ismét felkérem Önt, ezen ide mellékelt pénzért számomra Csokoládét küldeni sziveskedjék. Mely kérésem mellett vagyok és maradok

alázatos szolgája
NAGY MIHÁLY s. k.

Egy darab 20 kr. Egyedül nálam 6 darab 1 frt.

Kapható: Kolozsvártt SOMLYAI LÁSZLÓ és KARVÁZY J. füszerkereskedéseikben.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.